

Byla C-490/20

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 2 dalį

Gavimo data:

2020 m. spalio 2 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Administrativen sad Sofia-grad (Bulgarija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2020 m. spalio 2 d.

Pareiškėja:

V.M.A.

Atsakovė:

Stolichna Obsthina, Rayon „Pancharevo“ (Sofijos savivaldybė, „Pančarevo“ mikrorajonas)

Pagrindinės bylos dalykas

Procesas pirmojoje instancijoje, *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas), pradėtas dėl V.M.A. skundo dėl Sofijos savivaldybės („Pančarevo“ mikrorajonas) atsisakymo išduoti gimimo liudijimą 2019 m. gruodžio 8 d. Barselonoje (Ispanijos Karalystė) gimusiai mergaitei, vardu S.D.K.A., kurios gimimas buvo patvirtintas ispanišku gimimo liudijimu, kuriame nurodytos jos motinos V.M.A. ir K.D.K., t. y. du moteriškos lyties asmenys.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Sąjungos teisės aiškinimas; SESV 267 straipsnio pirma pastraipa

Prejudiciniai klausimai

1. Ar SESV 20 straipsnis ir SESV 21 straipsnis bei Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7, 24 ir 45 straipsniai aiškintini taip, kad jais

- Bulgarijos administracinėms institucijoms, kurioms pateiktas prašymas išduoti pažymą apie tai, kad kitoje ES valstybėje narėje gimė vaikas, turintis Bulgarijos pilietybę, kai gimimas buvo patvirtintas ispanišku gimimo liudijimu, kuriame du moteriškos lyties asmenys nurodyti kaip vaiko motinos, nenurodant, ar viena iš jų yra vaiko biologinė motina, ir, jei taip, kuri iš jų, neleidžiama atmesti prašymo išduoti bulgarišką gimimo liudijimą motyvuojant tuo, kad pareiškėja atsisako nurodyti, kuri yra biologinė vaiko motina?
2. Ar ESS 4 straipsnio 2 dalis ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 9 straipsnis aiškintini taip, kad ES valstybių narių nacionalinio savitumo ir konstitucinės tapatybės išlaikymas reiškia, kad valstybės narės turi plačią diskreciją taikyti kilmės nustatymą reglamentuojančius teisės aktus? Konkrečiai kalbant:
    - Ar ESS 4 straipsnio 2 dalis aiškintina taip, kad pagal ją valstybėms narėms leidžiama reikalauti informacijos apie vaiko biologinę kilmę?
    - Ar ESS 4 straipsnio 2 dalis, siejama su Chartijos 7 straipsniu ir 24 straipsnio 2 dalimi aiškintina taip, kad siekiant užtikrinti interesų pusiausvyrą būtina tarpusavyje palyginti, viena vertus, valstybės narės nacionalinį savitumą ir konstitucinę tapatybę ir, antra vertus, vaiko gerovę, sykiu atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu nei vertybiniu, nei teisiniu požiūriu nerandama sutarimo dėl galimybės gimimo liudijime kaip tėvus įrašyti tos pačios lyties asmenis, nenurodant, ar vienas iš jų yra biologinis tėvas ar motina, ir, jei taip, kuris iš jų? Jei atsakymas į šį klausimą būtų teigiamas, kaip konkrečiai būtų galima užtikrinti šią interesų pusiausvyrą?
  3. Ar teisinės „Brexit“ pasekmės yra reikšmingos atsakant į pirmąjį klausimą ta prasme, kad viena motina, nurodyta kitoje valstybėje narėje išduotame gimimo liudijime, yra Jungtinės Karalystės pilietė, o kita motina yra ES valstybės narės pilietė, jeigu pirmiausia atsižvelgiama į tai, kad, atsisakius išduoti vaikui bulgarišką gimimo liudijimą, ES valstybė narė negali išduoti vaikui asmens tapatybės dokumento, todėl jam gali būti sunkiau pasinaudoti visomis savo kaip Sąjungos piliečio teisėmis?
  4. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai: ar Sąjungos teisė, pirmiausia veiksmingumo principas, įpareigoja kompetentingas nacionalines institucijas nukrypti nuo gimimo liudijimo formos, kuri nustatyta pagal galiojančią nacionalinę teisę?

Europos Sąjungos teisės nuostatos ir jurisprudencija

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 18, 20 ir 21 straipsniai;

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7, 9, 21, 24 ir 45 straipsniai;

Europos Sąjungos sutarties (ESS) 4 straipsnio 2 dalis;

2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinančios Direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB, 2 straipsnio 1 punktą ir 2 punkto a papunktį, 4 straipsnis ir 7 straipsnio 1 dalies d punktą bei 4 dalis;

Teisingumo Teismo sprendimai: 2008 m. liepos 25 d. Sprendimas *Metock ir kt.*, C-127/08, EU:C:2008:449; 2012 m. lapkričio 8 d. Sprendimas *Iida*, C-40/11, EU:C:2012:691 ir 2018 m. birželio 5 d. Sprendimas *Coman ir kt.*, C-673/16, EU:C:2018:385; 2001 m. lapkričio 20 d. Sprendimas *Jany ir kt.*, C-268/99, EU:C:2001:616, ir 1974 m. gruodžio 4 d. Sprendimas *Van Duyn*, 41/74, EU:C:1974:133; 2003 m. spalio 2 d. Sprendimas *Garcia Avello*, C-148/02, EU:C:2003:539; 2008 m. balandžio 1 d. Sprendimas *Maruko*, C-267/06, EU:C:2008:179, ir 2008 m. spalio 14 d. Sprendimas *Grunkin ir Paul*, C-353/06, EU:C:2008:559; 2016 m. birželio 2 d. Sprendimas *Bogendorff von Wolfersdorff*, C-438/14, EU:C:2016:401;

2014 m. birželio 26 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo (EŽTT) sprendimas *Menesson prieš Prancūziją* (peticija Nr. 65192/11) ir EŽTT konsultacinė išvada Prancūzijos Kasacinio teismo (*Cour de Cassation*) prašymu (prašymas Nr. P16-2018-001).

Nacionalinės teisės aktai

Konstitutsia na Republika Balgaria (Bulgarijos Respublikos Konstitucija) 25 straipsnis ir 46 straipsnio 1 dalis;

Semeen kodeks (Šeimos kodeksas) 60 ir 61 straipsniai;

Zakon za grazhdanskata registratsia (Civilinės būklės aktų registravimo įstatymas) 42, 45, 69, 70, 72 straipsniai;

Naredba Nr. RD-02-20-9 ot 21.05.2012 g. za funkcionirane na Edinnata sistema za grazhdanska registratsia (2012 m. gegužės 21 d. Nutarimas Nr. RD-02-20-9 dėl vieningos civilinės būklės aktų registravimo sistemos veikimo) 7, 12, 13, 14 straipsniai;

Zapoved Nr. RD-02-14-2595 ot 15.12.2011 za utvarzhdavane na obraztsi na aktovete za grazhdansko sastoyanie, izdadena ot ministara na regionalnoto razvitie i blagoustroystvoto i ministara na pravosadieto (2011 m. gruodžio 15 d. regioninės plėtros ir tvarkymo ministro ir teisingumo ministro įsakymas Nr. RD-02-14-2595 dėl civilinės būklės aktų formų patvirtinimo)

Bylos aplinkybių ir proceso santrauka

- 1 2019 m. gruodžio 8 d. Barselonoje (Ispanijos Karalystė) gimė vaikas S.D.K.A., kuriam buvo išduotas gimimo liudijimas, o jame nurodytos vaiko motinos: V.M.A., Bulgarijos pilietė, nurodoma kaip „A motina“, ir K.D.K., Jungtinės Karalystės pilietė, nurodoma kaip „motina“, abu asmenys yra moteriškos lyties.
- 2 2020 m. sausio 29 d. pareiškėja V.M.A. per savo įgaliotą atstovą pateikė prašymą Sofijos savivaldybei („Pančarevo“ mikrorajonas) išduoti vaikui S.D.K.A. bulgarišką gimimo liudijimą. Prie prašymo buvo pridėtas oficialiai patvirtintas Barselonos civilinės būklės aktų registro išrašo ir S.D.K.A. gimimą liudijančios pažymos vertimas į bulgarų kalbą, kuriuose buvo nurodytos vaiko motinos: V.M.A., gimusi Sofijoje (Bulgarijos Respublika), ir K.D.K., gimusi Gibraltare (Jungtinė Karalystė), abu asmenys moteriškos lyties.
- 3 Remiantis gimimą liudijančioje pažymoje pateiktais duomenimis, 2018 m. vasario 23 d. V.M.A. ir K.D.K. Gibraltare (Jungtinė Karalystė) sudarė civilinę santuoką.
- 4 2020 m. vasario 7 d. Sofijos savivaldybė („Pančarevo“ mikrorajonas) pareiškėjai raštu nurodė per septynias dienas pateikti įrodymus apie vaiko kilmę pagal jo biologinę motiną.
- 5 2020 m. vasario 18 d. pareiškėja dėl šių nurodymų atsakė, kad negali suteikti šios informacijos ir pagal Bulgarijos Respublikoje galiojančius teisės aktus neprivalo to daryti.
- 6 2020 m. kovo 5 d. parengtu ir tą pačią dieną pareiškėjai išsiųstu raštu Sofijos savivaldybė („Pančarevo“ mikrorajonas) atsisakė išduoti vaikui S.D.K.A. bulgarišką gimimo liudijimą.
- 7 2020 m. balandžio 3 d. V.M.A. įgaliotas atstovas pateikė skundą *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas) dėl 2020 m. kovo 5 d. rašte išreikšto Sofijos savivaldybės („Pančarevo“ mikrorajonas) atsisakymo išduoti vaikui S.D.K.A. bulgarišką gimimo liudijimą pagal ispanišką gimimo liudijimą.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 8 Remiantis pareiškėjai adresuotu 2020 m. kovo 5 d. Sofijos savivaldybės („Pančarevo“ mikrorajonas) raštu, kuriuo atsisakyta išduoti vaikui S.D.K.A. bulgarišką gimimo liudijimą, atsisakymo motyvai susiję su tuo, kad nėra pakankamai duomenų apie vaiko kilmę pagal jo biologinę motiną. Be to, atkreiptas dėmesys į tai, kad negalima į vaiko gimimo liudijimą įtraukti dviejų moteriškos lyties asmenų, nes šiuo metu vienos lyties asmenų santuokos Bulgarijos Respublikoje neleidžiamos ir toks įrašas prieštarautų viešajai tvarkai.

- 9 Pareiškėja savo skunde *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas) nurodo, kad atsisakymas vaikui S.D.K.A. išduoti bulgarišką gimimo liudijimą prieštarauja tiek materialinei, tiek procesinei teisei, taip pat Direktyvai 2004/38 ir Teisingumo Teismo bei EŽTT jurisprudencijai. Pareiškėjos nuomone, jokių Bulgarijos Respublikos materialinės teisės aktu negalima pagrįsti administracinės institucijos pareigos nustatyti vaiko kilmę prieš išduodant bulgarišką gimimo liudijimą. Be to, pareiškėja remiasi Teisingumo Teismo jurisprudencija, pagal kurią priimančioji valstybė negali nustatyti papildomų sąlygų, kuriomis būtų patvirtinamas santuokos sudarymo faktas ir jo išplaukiančios atitinkamos šeimos narių teisės (2008 m. liepos 25 d. Sprendimas *Metock ir kt.*, C-127/08, EU:C:2008:449; 2012 m. lapkričio 8 d. Sprendimas *Iida*, C-40/11, EU:C:2012:691, ir 2018 m. birželio 5 d. Sprendimas *Coman ir kt.*, C-673/16, EU:C:2018:385).
- 10 Pareiškėja nesutinka, kad Sofijos savivaldybė („Pančarevo“ mikrorajonas) gali remtis viešosios tvarkos apsaugos argumentais ir remiasi Bulgarijos *Kodeks na mezhdunarodnoto chastno pravo* (Tarptautinės privatinės teisės kodeksas) bei atitinkama Teisingumo Teismo jurisprudencija (2001 m. lapkričio 20 d. Sprendimas *Jany ir kt.*, C-268/99, EU:C:2001:616, ir 1974 m. gruodžio 4 d. Sprendimas *Van Duyn*, 41/74, EU:C:1974:133).
- 11 Be to, pareiškėja tvirtina, kad Sofijos savivaldybė („Pančarevo“ mikrorajonas), reikalaujama pateikti vaiko biologinės kilmės įrodymus, o jų nepateikus atsisakydama išduoti vaikui S.D.K.A bulgarišką gimimo liudijimą, neteisėtai apriboja V.M.A teisę į privatų gyvenimą ir V.M.A. bei K.D.K. teisę gyventi šeimoje; šie pažeidimai padaryti tiesiogiai diskriminuojant.

Trumpas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimo aprašymas

- 12 *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas) nurodo šiuos motyvus, kodėl jo prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas: faktinės ir teisinės aplinkybės neabejotinai patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas nurodo Teisingumo Teismo jurisprudenciją, pagal kurią civilinė būklė faktiškai yra valstybių narių kompetencijai priskirta sritis ir Sąjungos teisė nesikiša į šią kompetenciją, tačiau valstybės narės, įgyvendindamos šią kompetenciją, privalo laikytis Sąjungos teisės, būtent Sutarties nuostatų dėl visiems Sąjungos piliečiams pripažintos laisvės judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje. Todėl valstybės narės, įgyvendindamos šią kompetenciją, turi laikytis Sąjungos teisės, jei nekalbama apie vidaus situaciją, kuri niekaip nesusijusi su Sąjungos teise (2003 m. spalio 2 d. Sprendimas *Garcia Avello*, C-148/02, EU:C:2003:539; 2008 m. spalio 14 d. Sprendimas *Grunkin ir Paul*, C-353/06, EU:C:2008:559; 2018 m. birželio 5 d. Sprendimas *Coman ir kt.*, C-673/16, EU:C:2018:385). Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas teigia, kad Teisingumo Teismas yra nusprendęs, jog vaikų, vienos valstybės narės piliečių, teisėtai gyvenančių kitos

valstybės narės teritorijoje, atveju yra ryšys su Sąjungos teise (2003 m. spalio 2 d. Sprendimo *Garcia Avello*, C-148/02, EU:C:2003:539, 27 punktą).

- 13 Vaikas S.D.K.A. gimė Barselonoje Ispanijos Karalystė) ir ten gyvena; ispaniškame gimimo liudijime nurodytos jo motinos: V.M.A., Bulgarijos pilietė, ir K.D.K., Jungtinės Karalystės pilietė. Tuo pačiu pareiškėja pagrindinėje byloje yra Bulgarijos pilietė, kuri pasinaudojo teise laisvai judėti ir Gibraltare (Jungtinė Karalystė) sudarė santuoką su K.D.K. bei apsigyveno Barselonoje (Ispanijos Karalystė), kur gimė jų duktė S.D.K.A.
- 14 Šiomis aplinkybėmis pareiškėja turi pagrindą remtis SESV 21 straipsnyje įtvirtinta teise laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje, kai prašo Bulgarijos Respublikoje patvirtinti savo dukters gimimą išduodant jai bulgarišką gimimo liudijimą, kuriame būtų nurodyti tie patys duomenys kaip ispaniškame vaiko gimimo liudijime.
- 15 Be to, atsisakymas išduoti bulgarišką gimimo liudijimą, kuris reikalingas išduodant bulgarišką asmens tapatybės dokumentą, atimtų iš vaiko galimybę naudotis visomis teisėmis, kurios priklauso jam kaip Sąjungos piliečiui. Bulgariški asmens tapatybės dokumentai gali būti išduoti tik tuomet, kai pateikiamas bulgariškas gimimo liudijimas. Šis klausimas tampa dar aktualesnis atsižvelgiant į tai, kad viena vaiko motina yra Jungtinės Karalystės pilietė. Jei vaikui būtų suteikta Jungtinės Karalystės pilietybė, dėl „Brexit“o“ teisinių pasekmių jis negalėtų įgyti Sąjungos pilietybės.
- 16 Galiausiai yra Teisingumo Teismo jurisprudencija, kurioje nurodyti argumentai, kuriais remiantis klausimai dėl Teisingumo Teismo atliekamo Sąjungos teisės aktų išaiškinimo laikomi priimtinais. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas neranda jokio sprendimo tais pačiais klausimais, kurie iškeliami šioje byloje, kuris padėtų išspręsti nagrinėjamą bylą.
- 17 *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas) savo prašymą priimti prejudicinį sprendimą grindžia iš esmės šiais argumentais: remiantis įsitvirtinusi požiūriu, atsižvelgiant į dabartinę Bulgarijos visuomenės socialinio išsivystymo lygį ir jos vertybes, neatsiejama Bulgarijos konstitucinės tapatybės dalimi laikoma tradicinė santuoka, kuri suprantama kaip savanoriška vyro ir moters sąjunga, kaip aiškiai nurodyta 1991 m. Bulgarijos Konstitucijoje (Konstitucijos 46 straipsnio 1 dalis). Ši teisės norma yra privaloma ir joje nėra numatyta išimčių. Ji pateikta Konstitucijos II skyriuje („Piliečių pagrindinės teisės ir pareigos“). Pagal galiojančią Bulgarijos teisę vienos lyties asmenims neleidžiama sudaryti santuokos ar kitokios partnerystės, iš kurios kiltų teisinės pasekmės.
- 18 Ši Konstitucijoje įtvirtinta tradicinės šeimos samprata aiškiai atsispindi ir Šeimos kodekse, kuriame aiškiai nurodyta, kad kilmė iš „motinos“ yra nulemta gimimu, o vaiko „motina“ yra „moteris“, kuri jį pagimdė, net jei taikytas dirbtinis apvaisinimas (Šeimos kodekso (toliau – ŠK) 60 straipsnis). ŠK 61 straipsnyje taip

pat nustatyta, kad vaiko kilmė yra iš „tėvo“. Abiem atvejais teisės aktų leidėjas naudoja vienaskaitą, o tai aiškiai parodo, kad vaiko kilmė sietina su viena motina ir (arba) vienu tėvu. Bulgarijos teisės aktų leidėjas nenumato atvejo, kuriuo vaiko kilmė būtų siejama su dviem motinomis ar dviem tėvais. Be to, Bulgarijos Šeimos kodekse „motina“ apibrėžiama kaip „moteris“, kuri pagimdė vaiką, net jei taikytas dirbtinis apvaisinimas. Todėl (žinoma, išskyrus specialias įstatymu numatytas procedūras, pvz., įvaikinimą) moteris, kuri vaiko nepagimdė, pagal ŠK 60 straipsnį nelaikoma vaiko „motina“. Kadangi ŠK 60 ir 61 straipsniai turi esminę reikšmę Bulgarijos šeimos ir paveldėjimo teisės srityje, *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas) daro išvadą, kad šios teisės normos taip pat laikytinos Bulgarijos Respublikos nacionalinio savitumo ir konstitucinės tapatybės išraiška, kaip tai suprantama pagal ESS 4 straipsnio 2 dalį.

- 19 Šios normos atsispindi ir atitinkamose Civilinės būklės aktų registravimo įstatymo nuostatose. Pagal šio įstatymo 72 straipsnio 3 dalies 1 punktą civilinės metrikacijos įstaigos pareigūnas išduoda gimimo liudijimą įrašydamas šiuos duomenis: liudijimo turėtojo vardą ir pavardę, gimimo datą ir vietą, lytį ir „nustatytą kilmę“. „Kilmė“ suprantama kaip „kilmė“, apibrėžta ŠK 60 ir 61 straipsniuose. Pagal 2012 m. gegužės 21 d. Nutarimo Nr. RD-02-20-9 dėl vieningos civilinės būklės aktų registravimo sistemos veikimo 12 straipsnio 2 dalį registruojant užsienyje gimusį vaiką įrašomi tokie duomenys, t. y. liudijimo turėtojo vardas ir pavardė, gimimo data ir vieta, lytis ir „nustatyta kilmė“, kurie nurodyti pateiktame nuoraše arba užsienyje išduoto dokumento vertime į bulgarų kalbą.
- 20 Vis dėlto pagal 2011 m. gruodžio 15 d. regioninės plėtros ir tvarkymo ministro ir teisingumo ministro įsakymą nustatytas civilinės būklės aktų formos gimimo liudijime turi būti pateikta informacija apie vaiko tėvus, kuri yra suskirstyta į dvi skiltis – „motina“ ir „tėvas“. Todėl, nepaisant teisinių argumentų, kuriuos pateikė Sofijos savivaldybė („Pančarevo“ mikrorajonas) savo rašte dėl prašymo atmetimo, pastaroji techniškai negalėjo išduoti gimimo liudijimo, nes formoje – skirtingai nuo ispaniško gimimo liudijimo – nenumatyta galimybės įrašyti dvi motinas.
- 21 Šiomis aplinkybėmis *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas), viena vertus, kyla abejonių, ar atsisakymas registruoti užsienyje gimusį Bulgarijos pilietės vaiką, kurio gimimo liudijime, išduotame kitos valstybės narės, įrašytos dvi motinos, nepažeidžia vaiko teisių, kurias jam suteikia SESV 20 ir 21 straipsniai ir Chartijos 7, 24 bei 45 straipsniai. Atsisakius išduoti bulgarišką gimimo liudijimą, vaikui būtų sunkiau pasinaudoti teise į laisvą judėjimą, nes bulgariškas asmens tapatybės dokumentas išduodamas pateikus bulgarišką gimimo liudijimą. Šiuo konkrečiu atveju „Brexit“o“ teisinės pasekmės irgi gali daryti poveikį teismo vertinimui, nes kita motina, nurodyta ispaniškame gimimo liudijime, nebegali būti laikoma Sąjungos piliete, ji laikytina trečiosios šalies piliete. Vadinasi, atsisakius išduoti bulgarišką gimimo liudijimą, net jei šis atsisakymas teisiniu požiūriu nepaveiks vaiko turimos Bulgarijos pilietybės, gali atsirasti rimtų administracinių kliūčių išduodant bulgariškus asmens tapatybės

dokumentus ir taip gali būti apsunkinamas laisvas vaiko judėjimas ES bei naudojimas visomis savo kaip Sąjungos piliečio teisėmis.

- 22 Antra vertus, *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas) kyla abejonių, ar viešosios tvarkos apsaugos arba nacionalinės tapatybės argumentais, kaip tai suprantama pagal ESS 4 straipsnio 2 dalį, galima pateisinti tokį SESV 21 straipsniu užtikrinamos teisės laisvai judėti apribojimą ir kokia apimtimi taikytinas teisės laisvai judėti pažeidimo proporcingumo vertinimas tokio apribojimo atveju. *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas) mano, kad teisės aktai, kuriais nustatoma vaiko kilmė, atsižvelgiant į dabartinį Bulgarijos Respublikos visuomeninių santykių išsivystymo lygį, tiek grynai teisės, tiek vertybiniu požiūriu turi esminę reikšmę Bulgarijos konstitucinėje tradicijoje ir Bulgarijos šeimos bei paveldėjimo teisės doktrinoje. Kadangi, remiantis ESS 4 straipsnio 2 dalimi, Sąjunga gerbia valstybių narių nacionalinį savitumą, kuris išreiškiamas jų esminėmis politinėmis ir konstitucinėmis struktūromis (2016 m. birželio 2 d. Sprendimo *Bogendorff von Wolfersdorff*, C-438/14, EU:C:2016:401, 73 punktą), *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas) kyla abejonių, ar Bulgarijos administracinėms institucijoms nustatyta pareiga tvirtinant vaiko gimimą užsienyje į bulgarišką gimimo liudijimą įrašyti dvi vaiko motinas, nepadarys neigiamo poveikio Bulgarijos nacionaliniam savitumui, nes ši šalis nenumatė galimybės į gimimo liudijimą įrašyti du tos pačios lyties tėvus.
- 23 *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas) mano, kad tik teisės aktų leidėjas gali nepriklausomai nuspręsti, ar vaiko kilmė gali būti siejama ne tik su viena, bet ir su dviem motinomis ir (arba) tėvais. Kiek yra žinoma *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas), šiuo klausimu Sąjungos teisėje nėra nieko nustatyta. Pirmiausia Chartijos 9 straipsnyje aiškiai nustatyta, kad teisė tuoktis ir kurti šeimą garantuojama pagal šios teisės įgyvendinimą reguliuojančius nacionalinius įstatymus, kurie iš tiesų atspindi reikalavimą apsaugoti ESS 4 straipsnio 2 dalyje pripažįstamą nacionalinį savitumą ir konstitucinę tapatybę.
- 24 Šiomis aplinkybėmis, be to, turėdamas omenyje vaiko gerovę, *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas) mano, kad sprendimą reikia rasti atsižvelgiant į vaiko interesus, nes vaikas nekaltas, kad ES valstybių narių visuomeninių santykių vertybių skalės yra skirtingos. Todėl *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas) kyla abejonių, ar Chartijos 24 straipsnio 2 dalis įpareigoja valstybę narę netaikyti pagrindinių savo nacionalinės teisės normų.
- 25 Todėl *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas) mano, kad siekiant pusiausvyros būtina palyginti nagrinėjamu atveju aptariamus skirtingus teisėtus interesus: viena vertus, Bulgarijos Respublikos konstitucinę tapatybę ir nacionalinį savitumą ir, antra vertus, vaiko interesus, ypač jo teisę į privatą gyvenimą ir į laisvą judėjimą. Taip pat reikia įvertinti, ar tokią pusiausvyrą galima pasiekti taikant proporcingumo principą. *Administrativen sad Sofia-grad*

(Sofijos miesto administracinis teismas) ypač sunku įvertinti, ar įrašius vieną iš dviejų ispaniškame gimimo liudijime nurodytų motinų, kuri yra arba vaiko biologinė motina, arba tapo motina taikant kitokią procedūrą (pvz., įvaikinimą), į skiltį „motina“, o skiltį „tėvas“ palikus tuščią (be įrašo), bus pasiekta tinkama pusiausvyra tarp teisėtų Bulgarijos visuomenės, kaip visumos, interesų ir vaiko interesų. Akivaizdu, kad toks sprendimas, atsižvelgiant į galimus ispaniško ir bulgariško gimimo liudijimų skirtumus, sukurtų tam tikrų kliūčių, tačiau vis dėlto leistų išduoti bulgarišką gimimo liudijimą, todėl būtų išvengta tam tikrų kliūčių užtikrinant laisvą vaiko judėjimą arba jos būtų sumažintos. Vis dėlto *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas) dar kyla klausimas, ar toks sprendimas neprieštarautų Chartijos 7 straipsnyje įtvirtintai teisei į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą.

- 26 *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas) nuomone, atitinkamoje Teisingumo Teismo jurisprudencijoje nėra atsakymo į prejudicinius klausimus. Klausimas, kuris kyla *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas), priešingai negu 2018 m. birželio 5 d. Sprendime *Coman ir kt.* (C-673/16, EU:C:2018:385), visų pirma skirtas ne tam, kad būtų pripažinta kitoje valstybėje narėje sudaryta tos pačios lyties asmenų santuoka siekiant suteikti išvestinę teisę trečiosios šalies piliečiui apsigyventi šalyje; jis susijęs su dviejų tos pačios lyties asmenų pripažinimu kitoje valstybėje narėje gimusio vaiko, turinčio Bulgarijos pilietybę, motinomis įrašant jų vardus ir pavardes į vaiko bulgarišką gimimo liudijimą. Šis klausimas – skirtingai nuo Sprendimo *Coman* byloje – yra susijęs su Bulgarijos piliečio kilmės patvirtinimo būdu.
- 27 Pagrindinės bylos aplinkybės taip pat skiriasi nuo aplinkybių, dėl kurių buvo priimtas 2008 m. spalio 14 d. Sprendimas *Grunkin ir Paul* (C-353/06, EU:C:2008:559). Nagrinėjamoje byloje kalbama ne apie vaiko pavardės nustatymą, bet apie jo kilmės nustatymo būdą. *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas) nuomone, pastarasis klausimas yra kitokio pobūdžio ir jo pasekmės šeimos bei paveldėjimo teisės lygmeniu yra daug didesnės. Be to, byloje *Grunkin ir Paul* nekeliamas klausimas dėl ESS 4 straipsnio 2 dalies laikymosi.
- 28 *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas) išnagrinėjo ir atitinkamą EŽTT jurisprudenciją, pirmiausia 2014 m. birželio 26 d. Sprendimą *Menesson prieš Prancūziją* (peticija Nr. 65192/11). Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas priduria, kad minėta EŽTT jurisprudencija buvo išplėtotą pirmoje konsultacinėje išvadoje dėl Prancūzijos *Cour de cassation* (Kasacinis teismas) prašymo (prašymas Nr. P16-2018-001) peržiūrint tą pačią bylą po pirmojo EŽTT sprendimo *Menesson* byloje.
- 29 *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas) nuomone, iš šios EŽTT jurisprudencijos matyti, kad EŽTT svarbu, ar bent vienas iš tėvų, kurie įrašyti į užsienyje išduotą gimimo liudijimą, yra biologinis vaiko tėvas (motina). Vis dėlto nagrinėjamu atveju pareiškėja atsisakė atsakovei suteikti informaciją apie biologinę vaiko motiną, todėl ši byla aiškiai skiriasi nuo EŽTT

bylos. Be to, dokumente nenurodyta, ar šiuo atveju kalbama apie surogatinę motinystę. Šiaip ar taip, minėtas EŽTT sprendimas negali būti tiesiogiai taikomas šioje byloje, nes pareiškėja atsisako nurodyti biologinę vaiko kilmę. Šiuo atveju *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas) kyla klausimas, ar diskrecija, kurią EŽTT pripažįsta valstybėms, neturėtų būti aiškinama plačiau negu minėtoje byloje. Be to, minėtame sprendime aiškiai pripažįstama galimybė valstybėms atmesti užsienyje išduoto gimimo liudijimo registraciją civilinės būklės aktų registre, jei tėvystę galima pripažinti kitais būdais, pvz., įvaikinant. Pastarasis argumentas tam tikra apimtimi sutampa su minėtu reikalavimu rasti pusiausvyrą tarp vaiko gerovės ir valstybės nacionalinio savitumo bei konstitucinės tapatybės, kaip tai suprantama pagal ESS 4 straipsnio 2 dalį. Šiomis aplinkybėmis dar pažymėtina, kad pagal ŠK 110 straipsnio 2 dalį vaikas, turintis Bulgarijos pilietybę ir nuolat gyvenantis kitoje valstybėje, įvaikinamas pagal šios valstybės teisės aktų reikalavimus. Kitaip tariant, EŽTT nurodyto alternatyvaus būdo veiksmingumas ir greitis vertintinas atsižvelgiant į Ispanijos teisę.

- 30 Kitas svarbus aspektas, į kurį atkreipia dėmesį *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas), yra tai, kad EŽTT konsultacinės išvados, kurios priimamos remiantis – beje, Bulgarijos Respublikos neratifikuotu – EŽTT 16 protokolu (5 straipsnis), nacionaliniams teismams yra neprivalomos. Tuo tarpu Teisingumo Teismo pagal SESV 267 straipsnį priimti sprendimai Bulgarijos teismams yra privalomi, todėl *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas) įžvelgia dar vieną papildomą argumentą, kodėl būtina pateikti šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą.
- 31 Galiausiai tuo atveju, jeigu Teisingumo Teismas padarytų išvadą, kad pagal Sąjungos teisę valstybės narės privalo civilinės būklės aktų registre įregistruoti tokį gimimo liudijimą, koks buvo išduotas kitoje valstybėje narėje, *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas) norėtų žinoti, koku būdu tai galėtų būti padaryta praktiškai. Kaip minėta, gimimo liudijimo formoje, kuri privaloma administracinėms institucijoms, pateikiamos dvi skiltys: skiltis „motina“ ir skiltis „tėvas“. Kaip konkrečiai reikia atsižvelgti į Sąjungos teisę ir pirmiausia į veiksmingumo principą šiomis aplinkybėmis ir šiuo metu galiojant šiai formai (taip pat reikia nepamiršti, kad *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas), nagrinėdamas šią bylą, neturi kompetencijos peržiūrėti įsakymo, kuriuo buvo patvirtinta ši forma, teisėtumo)?
- 32 Gimimo liudijimo forma yra nustatyta pagal galiojančią teisę, o teismas šioje byloje nenagrinėja klausimo, ar 2011 m. gruodžio 15 d. Regioninės plėtros ir tvarkymo bei Teisingumo ministro įsakymas bei 2012 m. gegužės 21 d. *Naredba Nr. RD-02-20-9 za funkcionirane na Edinnata sistema za grazhdanska registratsia* yra teisėti atsižvelgiant į viršesnes Bulgarijos ar Europos teisės normas. *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas) šioje byloje taip pat neturi kompetencijos savo iniciatyva priimti sprendimo dėl šių dviejų teisės aktų galiojimo. Todėl *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas) negali šioje byloje pakeisti šios patvirtintos

formos kita forma, o civilinės metrikacijos įstaigos pareigūnas lygiai taip pat negali pakeisti šios formos kita forma. Jeigu Teisingumo Teismas padarytų išvadą, kad pagal Sąjungos teisę reikalaujama į gimimo liudijimą įrašyti abi vaiko motinas, kaip reikėtų vykdyti šį sprendimą?

- 33 Be to, *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas) atkreipia dėmesį į tai, kad šioje byloje nekliamas klausimas dėl naujagimio teisės į pilietybę. Bulgarijos pilietybė vaikui suteikiama pagal Bulgarijos Respublikos Konstitucijos 25 straipsnio 2 dalį („Bulgarijos pilietis yra asmuo, kurio bent vienas iš tėvų yra Bulgarijos pilietis arba kuris gimė Bulgarijos Respublikos teritorijoje, jeigu jis dėl savo kilmės neįgyja kitos pilietybės. Be to, Bulgarijos pilietybė gali būti suteikta“) ir pagal *Zakon za balgarskoto grazhdanstvo* (Bulgarijos pilietybės įstatymas) 8 straipsnį („Bulgarijos pilietis pagal kilmę yra asmuo, kurio bent vienas iš tėvų yra Bulgarijos pilietis“). Bulgarijos gimimo liudijimo neišdavimas nėra atsisakymas suteikti Bulgarijos pilietybę. Nepilnametis vaikas yra Bulgarijos pilietis pagal įstatymą, nepaisant to, kad Bulgarijos gimimo liudijimas šiuo metu jam neišduodamas. Vis dėlto neišdavus tokio gimimo liudijimo jam tikrai kils kliūčių naudojantis savo kaip Bulgarijos piliečio ir (arba) Sąjungos piliečio teisėmis jau vien dėl to, kad jam negali būti išduotas asmens tapatybės dokumentas.
- 34 Galiausiai *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas) prašo prašymą priimti prejudicinį sprendimą išnagrinėti pagal pagreitintą procedūrą, nustatytą Teisingumo Teismo procedūros reglamento 105 straipsnyje.
- 35 *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas) nuomone, atsižvelgiant į bylos pobūdį, ją būtina išnagrinėti skubiai, nes kalbama apie 10 mėnesių amžiaus vaiką S.D.K.A., kuris yra Bulgarijos pilietis, gimė Ispanijos Karalystėje, o jo tėvai, remiantis Ispanijos institucijų išduotu gimimo liudijimu, yra Bulgarijos pilietė ir Jungtinės Karalystės pilietė. *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas) nagrinėjama byla susijusi su Bulgarijos vietos savivaldos institucijų atsisakymu dėl prašyme priimti prejudicinį sprendimą nurodytų priežasčių Bulgarijos Respublikoje išduoti gimimo liudijimą. Šiuo būdu išreikštas atsisakymas trukdo išduoti galiojantį bulgarišką asmens tapatybės dokumentą. Kadangi vaikas gyvena valstybėje narėje, kurios pilietybės neturi, dėl ginčijamo atsisakymo gali atsitikti taip, kad atsiras rimtų kliūčių vaikui gyventi ir laisvai judėti Europos Sąjungoje (ir ne tik joje) bei veiksmingai naudotis Sąjungos piliečio teisėmis. *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas) atkreipia dėmesį į tai, kad Teisingumo Teismas panašiu atveju jau yra nusprendęs bylą išnagrinėti pagal pagreitintą procedūrą (atitinkamai žr. 2015 m. liepos 3 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartį *Gogova*, C-215/15, nepaskelbta Rink., EU:C:2015:466).
- 36 Yra dar viena priežastis, kodėl byla turėtų būti nagrinėjama pagal pagreitintą procedūrą. Kita vaiko, kuriam Ispanijos institucijos išdavė gimimo liudijimą, motina yra Jungtinės Karalystės pilietė. Atsižvelgiant į „Brexit“o“ teisinės pasekmes, vaikui, net jeigu jam šiuo metu Jungtinės Karalystės institucijos išduotų

gimimo liudijimą ir, susiklosčius tam tikroms aplinkybėms, suteiktų Jungtinės Karalystės pilietybę, nebūtų užtikrinta galimybė veiksmingai naudotis visomis savo kaip Sąjungos piliečio teisėmis. Todėl ir „Brexit‘o“ pasekmių požiūriu svarbu neatidėliojant išaiškinti vaiko teisinę padėtį.

DARBINIS VERTINIMAS